

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2019-08-29

Nr. 7-35

kancleriui Algirdui Stončaičiui, el. p.
LRVkanceliarija@lr.lt

Nr.

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Įspėjimų ir baudų už nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimus skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projekto

Gerb. Kancleri,

Lietuvos prekybos įmonių asociacija („LPIA“) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Įspėjimų ir baudų už nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimus skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projekto („Projektas“) derinimo stadijoje dėl Projekto pateikė Teisingumo ministerijai savo pasiūlymus ir pastabas, tačiau, kaip matyti iš derinimo pažymos, į dalį LPIA pasiūlymų ir pastabų atsižvelgta nebuvo. Be to, aktualiaame projekte pakoreguota baudų skaičiavimo tvarka turi juridinės technikos trūkumų, kuriuos būtina ištaisyti.

Dėl aukščiau nurodytų motyvų LPIA teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pastabas į pasiūlymus dėl projekto, kurie grindžiami žemiau dėstomais argumentais.

I. Dėl pradinio baudos dydžio skaičiavimo principo

1. Aprašo 29 punkte siūloma pradinį baudos dydį skaičiuoti nuo visų komercinės veiklos subjekto metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais (atsižvelgiant į maksimalią baudos ribą). Toks reguliavimas yra iš esmės nepriimtinas dėl toliau nurodytų motyvų.
2. *Pirma*, Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo („NKVVDĮ“) Nr. X-1409 13, 14, 16 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatyme tik nurodyta, kad Tarnyba pagal savo kompetenciją gali skirti baudą iki 3 procentų jų metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais, tačiau tiesiogiai nenurodyta, kad bazinis baudos dydis turi būti skaičiuojamas nuo visų komercinės veiklos subjekto metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais. NKVVDĮ Nr. X-1409 13, 14, 16 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad būtent Vyriausybė patvirtina Įspėjimų ir baudų už Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimus skyrimo tvarkos aprašą, taigi būtent Vyriausybei pavesta nustatyti baudos skaičiavimo bazę ir kitus principus. Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pakeitimo aiškinamajame rašte¹ pateiktas pavyzdys dėl nesąžiningo vystytojo gautų pajamų už komercines patalpas, reklamuotas kaip „butai“ kaip tik rodo Įstatymo pakeitimų projekto autorių ketinimus baudos dydį sieti su pajamomis, susijusiomis su pažeidimu, o ne visomis komercinės veiklos subjekto pajamomis. Įstatymo pakeitimų svarstymo Seime priimtose Ekonomikos komiteto² išvadoje³ bei Teisės ir teisėtvarkos komiteto išvadoje⁴ nurodoma:

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/362ce370bffe11e883c7a8f929bfc500?jfwid=-35qhptmun>

² Šis komitetas buvo pagrindinis komitetas

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/a6c2e190723a11e99ceae2890faa4193?jfwid=-edboai0mj>

⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/bfc5fdb04c7111e98bc2ba0c0453c004?jfwid=-35qhptaf6>

„Pažymėtina, kad Projektu *nesiūloma* už nesąžiningą komercinę veiklą komercinės veiklos subjektams *visais atvejais skirti 3 procentų metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais dydžio baudą* <...>. Siūlomas dydis apibrėžia didžiausią baudos dydį. Pritarus projektui kiekvienu atveju būtų skiriama skirtinga bauda (neviršijanti nustatyto maksimalaus dydžio) atsižvelgiant į konkretų pažeidimą (jo pobūdį, sudėtingumą ir kitus individualius požymius). <...> Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti tvarką, kuri leis efektyviai diferencijuoti baudas *pagal pažeidimo dydį*“. Taigi, ir projekto svarstymo Seimo komitetuose metu pateikti paaiškinimai nerodo įstatymų leidėjo ketinimų *bazinį baudos dydį skaičiuoti nuo visų komercinės veiklos subjekto metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais*.

3. Akcentuotina, kad Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje, analogiškai kaip NKVVDĮ, numatyta bauda iki 10 procentų bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais. Tačiau Baudų, skiriamų už Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo pažeidimus, dydžio nustatymo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. 64⁵, aiškiai pasakyta, kad bazinis baudos dydis apskaičiuojamas remiantis ūkio subjekto tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusių prekių pardavimų pajamomis⁶. Aptariamo aprašo 5 punktas nustato: „Pardavimų vertė [bazinei baudai skaičiuoti] paprastai nustatoma pagal paskutinių vienerių ūkio subjekto dalyvavimo darant pažeidimą ūkinių metų pardavimų pajamas, gautas iš tiesiogiai ir netiesiogiai su pažeidimu susijusių prekių pardavimų“.
4. Darytina išvada, kad NKVVDĮ 13 straipsnio 1 dalyje (kaip ir Konkurencijos įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje) tik įtvirtintos baudų „lubos“ (*iki 3 procentų jų metinių pajamų*), tačiau nenurodyta baudos skaičiavimo bazė, ją pavedant nustatyti Vyriausybei.
5. Antra, siūlymas pradinį baudos dydį nustatyti 1,5 proc. (už pakartotinį pažeidimą 3 proc.) *nuo visų komercinės veiklos subjekto metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais arba 100 000 EUR (už pakartotinį pažeidimą 200 000 EUR)* yra akivaizdžiai neproporcingas, nes iš esmės atsakomybė taikoma *ne už konkretų pažeidimą, o už komercinės veiklos subjekto dydį*. Pavyzdžiui, pvz., jeigu komercinės veiklos subjektas vykdo prekybą naftos produktais ir kasdienio vartojimo prekėmis; nėra jokio racionalaus argumento, kad, padarius pažeidimą kasdienio vartojimo prekių srityje, bazinis baudos dydis turi būti skaičiuojamas nuo visų pardavimo pajamų (įskaitant naftos produktus). Kitaip tariant, pritarus Aprašo rengėjų siūlomam modeliui baudos dydį skaičiuoti nuo visų komercinės veiklos subjekto metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais, išeis, kad visų komercinės veiklos subjektų, kurių metinės pajamos praėjusiais finansiniais metais yra ne mažesnės kaip 6,66 mln. Eur, pradinis baudos dydis visuomet bus 100 000, visiškai neatsižvelgiant į pajamas, susijusias su pažeidimu. Toks modelis neturi nieko bendro su Įstatymo leidėjo ketinimu efektyviai diferencijuoti baudas *pagal pažeidimo dydį*, nes, kaip iliustruota aukščiau aptartu pavyzdžiu, Aprašo rengėjai siūlo diferencijuoti baudas, visų pirma, ne pagal pažeidimo dydį, o pagal *komercinės veiklos subjekto dydį*.
6. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, siūlome, pradinį baudos dydį apskaičiuoti procentu nuo komercinės veiklos subjekto *tiesiogiai su pažeidimu susijusių* produktų pardavimų pajamų, gautų per visą pažeidimo laikotarpį, ir tik jeigu komercinės veiklos subjekto pateiktos informacijos nepakanka arba Tarnyba turi pagrįstų įtarimų, kad komercinės

⁵ Baudų skyrimo tvarką, analogiškai, patvirtino Vyriausybė.

⁶ Minėto aprašo 4.1. punktas.

veiklos subjekto pateikta informacija nepatikima, bazinis baudos dydis skaičiuojamas taip, kaip nurodyta Aprašo 29 punkte.

7. Taip pat pastebėtina, jog Aprašo 29 punktas suformuluotas nelogiškai: nurodoma, kad pradinis baudos dydis lygus 1,5 procento (pakartotinai pažeidus Įstatymą – 3 procentams) komercinės veiklos subjekto pajamų praėjusiais finansiniais metais, neperžengiant Įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje *nustatytos maksimalios baudos dydžio ribos*, nors, vadovaujantis siūloma normos konstrukcijos logika, akivaizdu, kad pradinis baudos dydis neturi viršyti *pusės* Įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nustatytos maksimalios baudos dydžio ribos⁷. Priešingu atveju visiems komercinės veiklos subjektams, kurių bendrosios pajamos praėjusiais finansiniais metais buvo bent 6,66 mln. Eur, pradinis baudos dydis visuomet bus lygus maksimaliai ribai; o tokiu atveju baudos dydis iš viso nebūtų tinkamai individualizuojamas. Akivaizdu, jog nėra jokios logikos pradinį baudos dydį iš karto sieti su maksimaliu galimu taikytinu baudos dydžiu.
8. Išdėstytų argumentų pagrindu siūlome Aprašo 29 punktą formuluoti taip:
„29. Pradinis baudos dydis yra 30 procentų nuo komercinės veiklos subjekto tiesiogiai su pažeidimu susijusių produktų pardavimų pajamų (be pridėtinės vertės mokesčio), gautų per visą pažeidimo laikotarpį, tačiau ne didesnis negu 1,5 procento (pakartotinai pažeidus Įstatymą – 3 procentai) jo metinių pajamų praėjusiais finansiniais metais, ir ne didesnis negu penkiasdešimt tūkstančių eurų (pakartotinai pažeidus Įstatymą – vienas šimtas tūkstančių). Tuo atveju, jeigu komercinės veiklos subjekto pateiktos informacijos apie tiesiogiai su pažeidimu susijusių produktų pardavimų pajamas nepakanka arba Tarnyba turi pagrįstų įtarimų, kad komercinės veiklos subjekto pateikta informacija nepatikima, pradinis baudos dydis lygus 1,5 procento (pakartotinai pažeidus Įstatymą – 3 procentams) komercinės veiklos subjekto metinių pajamų, neperžengiant Įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nustatytos maksimalios baudos dydžio ribos, padalintos iš dviejų“.

II. Dėl bazinio baudos dydžio apskaičiavimo

9. Projekto 30 punkte neteisingai nurodoma, kad bazinis baudos dydis apskaičiuojamas *sudėjus* pradinį baudos dydį ir pagal šį Aprašo punktą apskaičiuotus baudos dydžius. Iš tiesų, bazinis baudos dydis apskaičiuojamas atitinkamai pakoregavus (padidinus ar sumažinus) pradinį baudos dydį. Todėl siūlytina Projekto 30 punktą suformuluoti aiškiau:

~~„30. Bazinis baudos dydis apskaičiuojamas sudėjus pradinį baudos dydį ir pagal šį Aprašo punktą apskaičiuotus baudos dydžius. Nustačius pradinį baudos dydį, bazinis baudos dydis apskaičiuojamas pagal Bazinis baudos dydis apskaičiuojamas sumažinant ar padidinant pradinį baudos dydį atsižvelgiant į: “~~

⁷ Beje, būtent toks pradinio baudos dydžio skaičiavimo principas buvo numatytas pradiniam (derinimui paskelbtame) LR teisingumo ministerijos parengtame Vyriausybės nutarimo „Dėl Įspėjimų ir baudų už nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo pažeidimus skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projekte

III. Dėl įspėjimų už Įstatymo pažeidimus skyrimo pagrindu

10. Aprašo 34 punkte siūloma nustatyti, kad: „Jeigu pažeidimas buvo nesunkaus pobūdžio, pažeidimo trukmė trumpa, pažeidimo mastas nedidelis ir nėra atsakomybę sunkinančių aplinkybių, preziumuojama, kad pažeidimu nepadaryta esminės žalos Įstatymo saugomiems vartotojų interesams“. Vertinant žalos esmingumą (pažeidimo sunkumą), neabejotinai, svarbūs tokie kriterijai, kaip pažeidimo trukmė, mastas⁸. Tačiau, mūsų vertinimu, yra neproporcinga laikyti nesunkaus pobūdžio laikyti tik tokius pažeidimus, kurie kurių trukmė trumpa ir mastas nedidelis, t.y. netikslinga reikalauti abiejų sąlygų vienu metu. Juk akivaizdu, kad, tam tikrais atvejais pažeidimas, kuris truko ne trumpą laiką, tačiau kurio mastas yra nedidelis, gali būti pripažintas nesunkaus pobūdžio. Pavyzdžiui, mūsų nuomone, neteisingas vienos prekės kainos nurodymas nedidelio lankomumo kaimo parduotuvėje, trukęs du mėnesius, tačiau, atsižvelgiant į šios prekės pardavimo pajamas ir kitas reikšmingas aplinkybes, neturėjęs reikšmingos įtakos vartotojų ekonominiam elgesiui, pripažintinas nesunkaus pobūdžio. Atsižvelgiant į tai, siūlome Projekto 34 punktą suformuluoti taip:

„34. Išnagrinėjusi bylą ir nustačiusi, kad pažeidimu nepadaryta esminės žalos Įstatymo saugomiems vartotojų interesams, Tarnyba, vadovaudamasi teisingumo ir protingumo kriterijais, už nesąžiningą komercinę veiklą vartotojams gali komercinės veiklos subjektams taikyti nuobaudą – įspėjimą už Įstatyme nustatytą pažeidimą. Jeigu pažeidimas, atsižvelgiant į jo pobūdį, trukmę, mastą, –buvo nesunkaus pobūdžio; ~~pažeidimo trukmė trumpa, pažeidimo mastas nedidelis ir nėra atsakomybę sunkinančių aplinkybių, preziumuojama, kad pažeidimu nepadaryta esminės žalos Įstatymo saugomiems vartotojų interesams.~~“

Pagarbiai

Vykdančioji direktorė

Rūta Vainienė

⁸ NKVVDJ 13 straipsnio 3 dalis